

ONNEN TALO

JESSIE BURTON

Suomentanut Juha Ahokas

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Englanninkielinen alkuteos:

The House of Fortune

Copyright © Peebo & Pilgrim Ltd 2022

The right of Jessie Burton to be identified as the author of this work has been asserted by her in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Lainaukset *Nukkekaapista* sivuilla 373 ja 391 on suomentanut Markku Päckilä.

ISBN 978-951-1-35631-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

*Pojalleni, jolle luin tätä tarinaa ennen kuin
kumpikaan meistä ymmärsi sitä.*

Sisällys

Perintö	11
Outoja lahjoja	95
Kasvihuone	169
Vaimo	253
Kadonnut tyttö	335
Vihreää kultaa	375

Se kestää vielä kauan. Rakentakaa taloja ja asukaa niissä,
istuttakaa puutarhoja ja syökää niiden hedelmiä.

JEREMIA 29:28

*(Marin Brandtin merkitsemä kohta
Brandtin perheraamatussa)*

Jokainen nainen on tulevaisuutensa arkkitehti.

*Tunnuslause, jonka miniatyristi kirjoitti
Nella Brandtille syksyllä 1686*

Vuosi 1705

PERINTÖ

1. luku

Kahdeksantoistavuotiaana Thea on liian vanha viettämään syntymäpäiväänsä. Rebecca Bosman täytti joulukuussa kolmekymmentä eikä edes maininnut asiaa – niin käyttäytyy maailmaa nähnyt nainen. On tammikuun hämärä aamunkoitto, ja Thea hytisee lakanoiden välissä vuoteessaan. Hän voi kuulla tätinsä ja Cornelian kinastelevan alhaalla salongissa ja isänsä raahaavan pöytää pois matolla nautittavan aamiaisen tieltä. Thean syntymäpäivä aloitetaan aina istuutamalla tuolle samalle matolle. Perinne, josta ei tingitä; leikitään seikkailijoita ja tullaan toimeen eväillä, jotka on onnistuttu haalimaan kokoon. Nykyään siinä kaikessa on jotain säälittävää, sillä kukaan heistä ei ole käynyt kaupungin muurien ulkopuolella vuosiin. Sitä paitsi mitä vikaa on pöydässä? He ovat pitäneet kiinni hyvästä pöydästään, joten heidän pitäisi myös käyttää sitä. Aikuiset istuvat pöydässä. Jos Rebecca Bosmanin olisi juhlistava syntymäpäiväänsä aamiaisella, se tapahtuisi pöydän ääressä.

Thea ei voi kuitenkaan kertoa näistä ajatuksistaan heille. Hän ei millään haluaisi laskeutua alakertaan ja katsella, miten Nella-täti kääntyy selin häneen ja oikoo repaleisia paperiketjuja, joita tämä on ripustanut valtaviin huurteisiin ikkunoihin. Hänen isänsä tuijottaa kulunutta mattoa. Cornelia, hänen vanha lastenhoitajansa, silmäilee haikeana pieniä vanukkaita, joita on valmistanut huolellisesti läpi yön. Thea ei halua pahoittaa heidän mieltään, mutta hän ei tiedä, miten irrottautua roolista, jonka he ovat valinneet hänelle, heidän

yhteiselle lapselleen. Hänestä tulee nainen tänään, mutta tässä talossa iloa varjostaa aina menetyksen pelko.

Ja sieltä se nyt tulee: makean mausteinen tuoksu leyhähtää alakerrasta hänen huoneensa oven ali. Ruusuvedellä maustettuja pieniä vanukkaita, joista epäilemättä muodostuu Thean nimi ikään kuin hän saattaisi muuten unohtaa, kenen merkkipäivä nyt on. Cornelian kuohkeaa, kuminalla höysetettyä munakokkeliä, jonka takia hän ei voisi lähteä vaikka haluaisi, ja lämpimiä voisämpylöitä, joilla torjutaan kylmää. Erikoisherkkuna Delftin voita, ja tilkka makeaa viiniä aikuisille. Thea heittää lakanat sivuun muttei pysty vieläkkään nousemaan. Edes ajatus Delftin voista ei kohenna hänen mielialaansa. Kunpa hänelle olisi ostettu lippu Schouwburgiin – muuta hän ei osaa enää toivoa – jotta hän voisi nähdä Rebecca Bosmanin taas esiintyvän. Näytelmän päätyttyä hän voisi livahtaa vaivihkaa Walterin luo. Walter on ainoa henkilö, joka pystyy saamaan hänet jalkeille.

Pian, Thea ajattelee. Pian olemme yhdessä, ja kaikki tuntuu siltä kuin pitääkin. Mutta siihen asti jatkuu pitkittynyt ja tympeä lapsuus.

Lopulta hän pakottautuu nousemaan ja tuntemaan kiitolisuutta perhettään kohtaan. On yritettävä välttää tuottamasta pettymystä. Sujautettuaan tohvelit jalkaan ja vedettyään aamutakin ylleen hän laskeutuu hitaasti portaita, jotta hänen tuloaan ei kuultaisi. Perheen järjestämien syntymäpäiväkutsujen ylenpalttinen hilpeys ei ole aiemmin häirinnyt häntä, mutta lapsuuden ja täysi-ikäisyyden välissä aaltoilee eroavuuksien valtameri. Heidän on ruvettava kohtelemaan häntä kuin aikuista. Mutta ehkä vihdoin tänä vuonna, ensimmäistä kertaa Thean elämässä, hän saa toivomansa syntymäpäivalahjan ja joku kertoo hänelle hänen äidistään. Ehkä hän saa kuulla tarinan, tai vaikka vain hauskan jutun! Kaikki toki tietävät, että tänään on Brandtin kalenterivuoden vaikein päivä.

Tänä päivänä 18 vuotta sitten Marin Brandt menehtyi juuri tässä talossa synnyttäessään Theaa. Mutta kenelle tämä päivä voisi olla vaikeampi kuin minulle, Thea pohtii hiipiessään eteisaulan laattalattian poikki – minulle, joka jouduin kasvaamaan ilman äitiä?

Joka vuosi muut perheenjäsenet puhuvat vain siitä, kuinka paljon Thea on kasvanut kuluneen vuoden aikana, kuinka paljon sievempi ja älykkäämpi hänestä on tullut, aivan kuin hän olisi joka kerta ihan uusi henkilö. Aivan kuin jokaisena tammikuun kahdeksantena päivänä, jolloin on aina kylmää ja usvaista, hän ilmestyisi heidän keskelleen kuin munasta kuoriutuneena. Thea ei kuitenkaan halua, että hänen kasvamistaan kommentoidaan hänelle. Hänellä on sitä varten peili. Syntymäpäivänään hän haluaa katsoa peiliin ja nähdä äitinsä, kuulla kuka äiti oli ja miksi isä ei koskaan puhu tästä. Miksi miltei kaikkiin hänen kysymyksiinsä vastataan vaihtamalla synkkiä katseita ja vetämällä suuta mutruun. Hän epäröi ja nojaa seinään. Ehkä siellä puhutaan nytkin Marin Brandtista.

Kokeneena salakuuntelijana Thea odottaa varjoissa salongin ulkopuolella ja pidättää hengitystään toiveikkaana.

Ei. Siellä kiistellään siitä, suostuuko Lucas-kissa pitämään röyhelökaulusta juhlapäivän kunniaksi. ”Lucas ei voi sietää sitä, Cornelia”, sanoo Thean tati. ”Katso sen silmiä. Se oksentaa matolle.”

”Mutta se naurattaa Theaa.”

”Ei naurata, jos hän joutuu syömään vanukkaita oksenuksen vieressä.”

Lucas, perheen keltasilmäinen tähteiden kuningas, maukuu närkästyneenä. ”Cornelia”, Thean isä puuttuu keskusteluun. ”Anna Lucasin syödä aamiainen ilman kaulusta. Suo se sille. Katsotaan päivällisellä uudelleen.”

”Te kaksi ette ymmärrä, mikä on tärkeää”, Cornelia tuhahtaa. ”Sitä paitsi kissa tykkää siitä.”

Tuttuja ääniä ja äänenpainoja – paljon muusta Thea ei tiedäkään. Hän sulkee silmänsä. Ennen hän kuunteli mielellään Corneliaa, Nella-tätiä ja isäänsä, istui heidän jalkojensa juuressa tai roikkui heidän kaulassaan, oli palvottavana ja hemmoteltavana, likisteltävänä ja kutiteltavana. Nykyään häntä kiinnostaa toisenlainen musiikki, ja mieluiten hän roikkui si erään toisen kaulassa. Ja tuo keskustelu siitä, pitäisikö heidän valtavan kissansa pitää röyhelökaulusta vai ei, saa hänet toivomaan kiihkeästi, että hän olisi missä tahansa muualla. Kaukana perheestään ja aloittamassa omaa elämää. Kukaan heistä ei tiedä, millaista on olla 18-vuotias.

Hän vetää syvään henkeä, hengittää ulos ja astuu sisään. Perheenjäsenet kääntyvät katsomaan häntä kaikki yhtä aikaa, ja heidän silmänsä alkavat loistaa. Lucas tassuttelee hänen luokseen sulavin liikkein liikapainostaan huolimatta. Paperiketjut on ripustettu ikkunoihin, kuten hän oli arvannut. Muutkin perheenjäsenet ovat yhä yöpuvuissaan – sekin Thean syntymäpäivän perinteitä – ja hän kiusaantuu katsoessaan heidän vanhentuneita kehojaan. Nella-täti tosin ei ole päästänyt itseään pahemmin repsahtamaan 37 ikävuodestaan huolimatta, mutta Thean isä on 41 vuotta, ja 41-vuotiaan miehen kuuluisi tulla aamiaiselle täysin pukeutuneena. Corneliolla on todella leveät lanteet – eikö häntä hävetä se, miten ne kuultavat alusmekon läpi? Minua ainakin hävettäisi, Thea ajattelee. En aio antaa läskieni pursuilla tuolla tavalla. He eivät kuitenkaan voi sille mitään. Corneliolla on tapana sanoa: ”Sitä vanhenee, lantio levenee ja sitten sitä kuolee.” Mutta Theasta tulee kuin Rebecca Bosman, joka sopii yhä vaatteisiin, joita hän käytti Thean ikäisenä. Salaisuus on Rebeccan mukaan siinä, että kävelee leipomoliikkeiden ohi riipeästi. Cornelia on varmasti eri mieltä.

”Hyvää syntymäpäivää, Teekupponen!” Cornelia sanoo ja hymyilee säteilevästi.

”Kiitos”, Thea sanoo yrittäen olla välittämättä lempinimestään. Hän kahmaisee Lucasin syliinsä ja menee matolle asettuneen perheensä luo.

”Oletpa sinä pitkä!” Thean isä huudahtaa. ”Milloin oikein lakkaat kasvamasta? En pysy perässäsi.”

”Papa. En ole kasvanut yhtään kahteen vuoteen.”

Hänen isänsä kiertää kätensä hänen ympärilleen ja halaa häntä pitkään. ”Olet täydellinen.”

”Thea on Thea”, sanoo hänen tätinsä.

Thea katsoo tatiään ja laskee Lucasin sylistään. Nella-täti, joka aina yrittää estää isää ylistämästä Theaa liiaksi. Nella-täti, joka on aina ensimmäisenä osoittamassa virheet.

”Eiköhän syödä”, ehdottaa Cornelia. ”Lucas, ei –” hän sanoo kissalle, joka röyhelökauluksestaan vapautuneena ahmii jo kokkelia. Lucas kipittää nurkkaan hiekanvärисiltä pussihousuilta näyttävine takajalkoineen. Amsterdamilaiset eivät erityisemmin pidä kotieläimistä, koska pelkäävät, että tassunjäljet tarvelevät vasta jynssätyt lattiat ja että ulosteita jää puhtaille pinnoille ja huonekalut raadellaan. Lucas ei kuitenkaan välitä yleisestä mielipiteestä. Kissa nauttii olostaan ja tarjoaa lohtua Thealle.

”Herengrachtin ahnein otus”, Nella-täti sanoo. ”Ei saa hiiren hiirtä kiinni, mutta meidän tarjoama aamiainen kyllä kelpaa.”

”Älä kiusaa Lucasia”, Thea sanoo.

”Teekupponen”, sanoo Cornelia. ”Tässä ovat syntymäpäiväkakkusi.” Cornelia esittelee pienet vanukkaat, joiden sommitelmasta muodostuu kaksi sanaa: THEA BRANDT. ”Tarjolla on ruususiirappia, mutta jos haluat jotain kirpeämpää niiden kanssa –”

”Ei, ei, tämä kelpaa hyvin. Kiitos.” Thea istuu matolle, taivuttaa jalkansa alleen ja hotkaisee nopeasti kaksi vanukasta.

”Rauhallisesti!” Cornelia nuhtelee häntä. ”Otto, saisiko olla voisämpylä ja kokkeliä?”

”Kiitos, mielellään”, Otto vastaa. ”Matto ei ole hyväksi polvilleni. Istun tuoliin, jos sopii.”

”Sinä et ole mikään ikäloppu”, sanoo Nella-täti, mutta Thean isä jättää huomautuksen omaan arvoonsa.

Naiset istuutuvat matolle. Thea tuntee itsensä naurettavaksi, ja hän on iloinen, ettei kukaan näe häntä kadulta. ”Tilkka viiniä?” Nella-täti kysyy häneltä.

Thea oikaisee selkensä ja pitelee lautastaan polven päällä. ”Ihanko totta?”

”Olet kahdeksantoista. Et enää lapsi. Kas tässä.” Nella-täti ojentaa hänelle pienen lasin.

”Madeiralta”, Thean isä tarjoutuu selittämään. ”Kauppa-kompanialla¹ oli kirjaamaton tynnyri, ja sen sai puoleen hintaan.”

”Luojan kiitos siitä”, Thean täti sanoo. ”Meillä ei ole varaa ostella Madeira-tynnyreitä.”

Otto näyttää hetken ärsyyntyneeltä, Nella-täti punastuu ja ryhtyy tuijottamaan maton kuvioita.

”Juokaamme malja”, Thean isä jatkaa. ”Meidän Theallemme. Olkoon hän aina turvassa –”

”– kylläinen”, sanoo Cornelia.

”– ja onnellinen”, lisää Thea.

”Ja onnellinen”, hänen tätinsä toistaa kaikuna.

Thea siemaisee viinin. Se yllättää hänet väkevyydellään ja hehkuu hänen vatsassaan antaen hänelle rohkeutta. ”Millainen se oli?” hän kysyy. ”Se päivä, jolloin synnyin?”

Matolla on hiljaista, tuolissa on hiljaista. Cornelia kurkot-

1 Vuonna 1602 perustettu Hollannin Itä-Intian kauppakompania (Vereenigde Oost-Indische Compagnie). Sen kauppalaivastoon kuului satoja aluksia, jotka purjehtivat Euroopan, Afrikan, Aasian ja Indonesian saarten välisillä reiteillä.

taa ottamaan toisen sämpylän ja täyttää sen munakokkelilla. ”No?” Thea sanoo. ”Te olitte kaikki paikalla.”

Nella-täti kääntyy katsomaan Thean isää. Heidän katseensa kohtaavat.

”Sinä olit silloin paikalla? Etkö ollutkin, Papa?” Thea sanoo. ”Vai tulinko maailmaan yksin?”

”Me kaikki tulemme maailmaan yksin”, hänen tätinsä sanoo. Cornelia pyörittelee silmiään. Thean isä on vaiti. Aina sama juttu.

Thea huokaa. ”Ette ilahtuneet syntymästäni.”

Nyt perheenjäseniin tulee eloa, ja he kääntyvät katsomaan häntä tyrmistyneinä. ”Ei”, sanoo Cornelia. ”Olimme iloisia! Olit todellinen ilonaihe.”

”Olin jonkin loppu”, sanoo Thea.

Nella-täti sulkee silmänsä.

”Sinä olit uuden alku”, Thean isä sanoo. ”Kaikkein paras alku. Kuulkaahan, nyt taitaa olla lahjojen aika.”

Thea tietää, että hänet on lyöty, taas. Helpoimmalla pääsee, jos syö voisämpylän ja avaa heidän keräämänsä lahjat. Cornelialta on rasiallinen kanelikeksejä – Thean suosikkeja – ja isältä ja tädiltä – tällä kertaa he ovat tosiaankin huomioineet ainakin osan hänen toiveistaan – kaksi lippua *Tituksen* tämpänpäiväiseen näytökseen. ”Parvelta?” Thea kysyy jo vähän innoissaan. Tämä on todella anteliasta. ”Voi kiitos!”

”Et täytä kahdeksaatoista joka päivä”, hänen isänsä sanoo ja hymyilee.

”Voimme viettää hauskan päivän”, Cornelia sanoo. ”Me kaksi yhdessä.”

Thea katselee heidän kirkastuneita ilmeitään. He ovat selvästikin jo päättäneet, kuka tulee hänen seurakseen – se käy kyllä järkeen, sillä isän on pian lähdettävä töihin Kauppa-kompanian konttoriin eikä Nella-täti voi sietää teatteria.

”Kiitos, Cornelia”, Thea sanoo, ja hänen vanha hoitajansa puristaa hänen kättään.

He menisivät katsomaan *Tituksen* iltapäivällä, näytelmä on väkivaltainen kuin mikä, ja Thean suosikkeja ovat oikeastaan romanttiset tarinat. Metsäiset idyllit ja merelliset unelmat, joissa kaikki on ensin yhtä sekasotkua, kunnes asiat laitetaan järjestykseen. Kolmetoistavuotiaasta lähtien Thea on raahannut joko tätiään tai Corneliaa kaupunginteatteriin. He saapuvat aina varhain, maksavat lippunsa ja vielä kaksi stuiveria seisomapaikoista – heillä ei ole toivoakaan kalliista parvipaikoista, aitiosta nyt puhumattakaan – ja odottavat, että 699 muuta katsojaa täyttävät salin. Kun Thea pakenee komedian tai tragedian maailmaan, se tuntuu melkein siltä kuin hän palaisi kotiin. Täytettyään 16 hän sai perheeltään luvan kulkea aina välillä viiden minuutin matkan teatteriin yksin, kunhan vain palaisi suoraan kotiin – tosin se oli vaatinut paljon anelua ja mielistelyä eikä ollut Cornelian mieleen edelleenkään. Thea piti oman puolensa sopimuksesta siihen asti kun tapasi Walterin kulisseyssä puoli vuotta sitten. Sen jälkeen asiat ovat muuttuneet, harhautukset ovat olleet välttämättömiä. Hän on liioitellut esitysten kestoa voidakseen viettää enemmän aikaa Walterin seurassa. Hän on jopa keksinyt näytelmien nimiä ja esityspäiviä mennäksensä teatteriin etsimään mielitiettyään. Hänen perheensä ei ole kertaakaan epäillyt häntä. He eivät ole koskaan tarkistaneet, onko jotain farssia todellakin esitetty. Ja vaikka aina välillä Thea tuntee syllisyyttä, hänen ja Walterin rakkaus on tärkeämpää kuin mikään muu. Heidän kirjoittamatonta rakkaustarinaansa esitetään Schouwburgin kulisseyssä, ja sen repliikit ovat ikuisia, sillä ne on kirjoitettu heidän sydämiinsä. Thea ei aio koskaan luopua rakkaudestaan.

”Älä unohda tämäniltaista”, hänen tätinsä sanoo.

Thea irrottaa katseensa lipuista, joita pitelee kädessään.
”Tämäniltaista?”

Täti vetää henkeä lyhyesti ja kevyesti. Siitä Thea tietää, että hän on ärsyyntynyt. ”Olitko jo unohtanut? Sarragonin loppiaistanssiaiset. Thea, on ylipäättään ihme, että meidät on kutsuttu. Olen mielistellyt Clara Sarragonia mikkelinpäivästä lähtien siinä tarkoituksessa.”

Thea vilkaisee isänsä ilmeettömiä kasvoja ja uskaltuu lausumaan mielipiteensä. ”Et pidä niistä ihmisistä. Miksi edes menemme sinne?”

”Koska meillä ei ole vaihtoehtoa”, Nella-täti sanoo ja vilkuilee kohti salongin korkeita ja leveitä ikkunoita, joista avautuu näkymä Herenin kanavaan.

”Miten niin meillä ei ole vaihtoehtoa?” Thea ei anna periksi.

Kukaan ei vastaa hänen kysymykseensä. Niinpä Thea päättää lyödä pöytään viimeisen korttinsa. ”Eikö Clara Sarragon omista plantaaseja Surinamessa?”

Tunnelma huoneessa jännittyi. Thea tietää, että hänen isänsä vietiin siirtomaahan orjaksi ja että isän ollessa 16-vuotias Thean nyt jo kuollut eno toi isän Amsterdamiin. Hän on kuullut vain yhden tarinan niistä ajoista Cornelialta, sen miten Amsterdamin naiset laittoivat undulaatteja isän tukkaan, ja tuo mielikuva on aina vaivannut Theaa syvästi. Muutoin isän menneisyys on pysynyt hänen ulottumattomissaan. Siitä, missä isä on syntynyt tai millaista elämä siirtomaassa oli, Thea ei tiedä mitään. Aihe on yhtä vaiettu kuin Thean valkoinen äiti, jota ympäröivä hiljaisuus leijuu talossa usvan lailla. Otto Brandt – hänkin olisi voinut kuoriutua munasta.

Thea on kyllästynyt heidän hiljaisuuteensa. Painostaessaan Corneliaa hän saa aina saman vastauksen: ”Minä tulin orpokodista, ja sinun isäsi vietiin ensimmäisestä kodistaan”, Cornelia sanoo. ”Näin asiat meidän kohdallamme menevät. Tämä talo on meidän turvasatamamme, tänne me kuulumme ja täällä me aiomme pysyä.”

Entä jos ei halua enää olla turvasatamassa? Thea miettii, muttei uskalla sanoa sitä ääneen. Mitä jos ei tunne kuuluvansa sinne?

”Se, mitä Clara Sarragon omistaa tai ei omista, ei kuulu sinulle”, hänen tätinsä sanoo tiukkaan sävyyn. Kukaan ei katso Thean isää. ”Älä unohda. Olemme valmiina lähtöön kaikissa helyissämme kuudelta tänä iltana.”

”Niissä, mitä on jäljellä”, sanoo Thea.

”Tismalleen”, hänen tätinsä huokaa.

”Menehän pukeutumaan, Teekupponen”, Cornelia sanoo heleällä äänellä. ”Tulen ylös ja autan sinua kampaamaan hiuksesi.”

Thea vilkaisee isäänsä, joka nyt vuorostaan katsoo ulos ikkunasta. Vähän häpeissään Thea kääntyy kannoillaan ja jättää perheensä yksin salonkiin. Noustessaan portaita ylemmän käytävän synkkään hämääseen Thea sulkee mielestään Sarragonin tanssiaiset ja varomattomasti lausumansa sanat Surinamesta ja ajattelee todellista syntymäpäivälahjaansa. Hän on onnellinen saadessaan katsella, miten Rebecca luo taianomaisen tunnelman lavalla, mutta maalattujen lavasteiden takana odottaa jotakin huomattavasti todellisempaa. Thean suuri rakkaus, hänen olemassaolonsa tarkoitus. Mikään Amsterdamin ylhäisön järjestämä tylsä juhla ei pysty pilaamaan Walter Riebeeckin lupaamaa tulevaisuutta.

2. luku

Puoli kahdeltatoista Thea ja Cornelia ovat jo lähteneet teateriin huivit liehuen ja suut iloisesti käyden ja jättäneet Nellan yksin Oton seuraan. Vaativan aamiaisen uuvuttamina Nella ja Otto palaavat täysin pukeutuneina tarkastelemaan aiempien ponnistelujensa tähteitä. Talo on hiljainen ja tyhjä, Lucaskin nukkuu syötyään vatsan täydeltä munakokkelia – kuin tyyny, joka on asetettu toista tyynyä vasten. Nella katselee tyhjiä seiniä ja takassa kituuttaen palavaa tulta. He eivät ole nähneet salongin vuoksi vaivaa pitkään aikaan, se on liian iso lämmitettäväksi ja siellä on liikaa sileitä pintoja, joilta pyyhkiä pölyjä. Joulukuun lopulla jäätyivät kanavat, kylmyys sai kaupungin vetäytymään kuoreensa ja lopulta kostealta viileydeltä ei voinut välttyä sisälläkään.

Ulkona käyminen on kärsimystä, sade kastelee villaiset huput ja tuuli tunkeutuu luihin ja ytimiin. Nella kaipaa valoisia aamuja ja pitkiä iltapäiviä, hän haluaa haudata kuluneen turkiskauluksensa setrin sekaan vuodeksi. Laadukas polttopuu on miltei lopussa aamun juhlinnan jälkeen, tosin tulta pidetään yllä yleensä vain keittiössä ja makuuhuoneissa. Ei ole mitään mieltä lämmittää koko rakennusta, se on liian iso ja siellä kaikuu liikaa heidän karsittuaan huonekaluja ja myytyään taulut ja seinävaatteet. Heillä on varastossa polttoturvetta, mutta se haisee hirveältä. Kunpa kevät tulisi pian.

”Emme taida järjestää enää juhlia, kun hän täyttää 19”, Nella sanoo. ”Huomasitko hänen ilmeensä?”

”Se kaikki oli Thean mieleen”, sanoo Otto.

”Meidän pitäisi asettautua tänne näyttille useammin”, Nella sanoo vaihtaen puheenaihetta. Hän katsoo ulos valtavasta kadunpuoleisesta ikkunasta. ”Osoittaa kaupungin porvaristolle, että kaikki jatkuu täällä ennallaan.”

”Sellaiset näytökset alkavat olla väsyttäviä”, Otto vastaa.

”Tiedän sen.”

”Kuule Nella, meidän on käytettävä talousrahoja säästeliäämmin. Maksoimmeko taas guldenin mehiläisvahakynntilöistä?”

”Nyt on sentään tytön syntymäpäivä”, Nella sanoo, mutta väistää Oton katseen. Hän ei halua myöntää, että kynttilät oli tarkoitettu hänelle itselleen, niin että hän voisi palauttaa mieleen ajan, jolloin koko talo tuoksui hunajalta.

”Muistatko”, hän kysyy varovasti, sillä Otto ei pidä menneiden muistelusta, ”kun poltimme ruusuöljyä?”

”Niinkö teimme?”

”Kaupungin parasta öljyä. Kauppiaalta, joka toi sitä Damaskoksesta. Talo oli kyllästetty sen hajulla.” Nella vaikenee hetkeksi. ”Se ei kaduta minua yhtään. Tai ehkä kaduttaakin.” Hän osoittaa kädellään seiniä. ”Koska nyt myymme tauluja, jotta voimme maksaa teurastajalle.”

Otto huokaa, ja Nella pöyhii yhtä jäljelle jäänyttä tyynyä pölläyttäen tomua ilmaan. Hän istuu ja asettaa tyynyn syliinsä kuin aikoiisi halata sitä. Hän puristaa kämmenillään tuolin veistettyjä leijonanpäitä, tuttuja harjoja, jotka on seppelöity akantin lehdillä. Hän sulkee silmänsä ja lähettää puisia kunoja sivellen Jumalalle toiveen – miksipä ei myös Afroditelle: *Salli, että tämä ilta onnistuu. Salli, että joku haluaa tytön.*

Hän avaa silmänsä ja näkee Oton tutkiskelevan katseen. Miehen ilme on paheksuva. ”Tiedän, ettet halua lähteä tanssiaisiin”, Nella sanoo.

”Et voi oikeasti väittää, että nautit Clara Sarragonin seurasta.”

”Sillä, mistä minä nautin, ei ole merkitystä. Mitä taas Clara Sarragoniin tulee, yritän vältellä häntä parhaani mukaan. Menemme sinne Thean vuoksi.”

”Senkö vuoksi, että häntä voidaan tuijottaa ja hänen selän takanaan kuiskia? Olen koko elämäni yrittänyt huolehtia, ettei lapsestani tehdä jotain kummajaista. Siellä hänestä tehdään sellainen. Ja me viemme hänet sinne.”

”Voi olla hyvä asia, että hänet huomataan. Thea on kaunis ja sivistynyt. Hän ansaitsee tilaisuuden.”

”Mitä tarkoitat?”

Nella ei rohkene sanoa tärkeää sanaa: *avioliitto*. Otto tuijottaa tyhjää arinaa ja puristaa huulensa yhteen. ”Sinulla ei ole aavistustakaan, millaista on tulla huomatuksi sillä tavalla kuin minut huomataan, niin kuin Thea huomataan”, hän sanoo. ”Se ei ole sitä, mitä kuvittelet sen olevan.”

Nella pitää kielensä kurissa. Amsterdam on satamakaupunki, täynnä erilaisia ihmisiä. Ranskalaisia hugenotteja, jotka pakenivat tänne murhanhimoisia katolilaisia: käytännönläheinen kaupunki toivotti nuo taitavat kutojat tervetulleiksi ja laittoi heidät työstämään Idästä tulvivaa silkkiä, tekemään kauniita vaatteita, joissa amsterdamilaiset saattoivat ylpeinä käyskennellä. Saksasta, Ruotsista, Tanskasta ja Englannista tulleita kiertäviä työntekijöitä, jotka etsivät töitä piikoina tai rakennusmiehinä. Rikkaita Portugalin juutalaisia kauppiaita, joita saapui Brasilian plantaaseilta ja jotka ostivat taloja Kultaisen mutkan läheltä ja täyttivät kadut kahdella käsittämättömällä ja melodisesti hypähtelevällä kielellä. Sataman tienoilla asustaa miehiä Jaavasta ja Japanista: merimiehiä, lääkäreitä, kauppiaita, matkaajia, rihkamakauppiaita. Juutalaiskorttelissa asuu tyttöjä ja poikia, jotka aloittivat elämäntaipaleensa Afrikan mantereella, Nellalle tuntemattomiksi jääneissä paikoissa; he juoksevat nyt asioilla hollantilaisilla mukulakivikaduilla tai kantavat soittimiaan kutsuilta

toiselle ja esiintyvät vieraille, jotka pitävät heitä eksoottisena lisänä.

Väestön vaihtelevasta monimuotoisuudesta huolimatta Nella on pannut merkille pälyilevät ja viipyilevät katseet, jotka ovat kohdistuneet Theaan jo lapsesta lähtien, aina kun tytön tummat kiharat ponnahtavat esiin hilkan alta; samoin kuin röyhkeät tai hienovaraiset arviot, joita esitetään hänen ulkoisesta olemuksestaan. Sen, miten tarkastellaan Thean tummanruskeita silmiä ja okrankeltaisesta ihoa, joka kesäisin tummenee, kun taas Nellan ja Cornelian nahka pelkäättään punehtuu. Nella on nähnyt nuo katseet, mutta hän ei ole tuntenut niitä, ja juuri se on erottanut hänet ja Oton toisistaan 18 vuotta.

”Tässä kaupungissa olemme aina tarkkailun alaisina”, Otto sanoo. ”Toisaalta pidetään yllä rauhaa, mutta samaan aikaan kaivellaan salaisuuksia. Muista siis, millaista tytöllä on.”

”Muistan toki. Olemme tehneet parhaamme. Mitä vaihtoehtoja meillä on, Otto? Haluatko, että pysymme piilossa ikuisesti? Ainoa lapsi, jonka kukaan meistä koskaan saa, eikä oveemme kiinnitetty *kloppertjetä*, pitsiä ja paperia sen merkiksi, että meille syntyi tyttö.”

Otto katsoo häntä. ”Meille?”

Nella ei ole kuulevinaan Oton kysymystä. ”Jäit vaille perinteistä isän päähinettä, kiusoittelevia ja seläntaputuksia. Kaupunki ei myöntänyt veronkevennyksiä, eikä sinulle soitettu musiikkia. Et päässyt juhlimaan etkä tanssimaan. Et voinut esitellä tyttäresi ikkunan läpi naapureille, kukaan ei onnitellut sinua, vaikka tyttäresi oli niin pulska ja sievä.” Nella epäröi hetken. ”Myös äiti puuttui.”

Nella on mennyt liian pitkälle, ja Thean äidin haamu ilmestyy heidän keskelleen. Marin seisoo pitkänä ja ryhdikkäänä ja katselee heitä vaaleanharmailla silmillään. Ma-

rin, joka menehtyi muutama tunti Thean syntymän jälkeen ja jätti heidät tuuliajolle yksin lapsen kanssa ilman karttaa, kompassia tai käsitystä määränpäästä. He eivät ole koskaan puhuneet vieraiden seurassa siitä, kuka Thean äiti oli. Kaupunkilaiset tietävät vain, että Thea on tummahipiäinen perijätär, mysteeri jonka he haluavat selvittää. Perheenjäsenet eivät ole halunneet kertoa tarkemmin Thean alkuperästä, eikä heillä ole ollut tarvettakaan siihen. Nella ei kuitenkaan lakkaa hämmästelemästä, miten Marinin piirteet häivähtävät Thean kasvoilla, miten poissaoleva äiti palaa mieleen, kun tyttö kääntää päätään, mutristaa huuliaan tai huokaisee syvään.

Kun Thean syntymästä oli kulunut puolisen vuotta, Nella, Otto ja Cornelia päättivät yhdessä, että kaikkein järkevintä ja armeliainta olisi välttää kertomasta Thealle liikaa häpeällisistä olosuhteista, joissa hän sai alkunsa, äidin kuoleman yksityiskohdista tai salatusta henkilöllisyydestä. Oli vaikeaa puhua lapselle sellaisista asioista, ja kun vuodet kuuluivat, he vaikenivat edelleen. He eivät halunneet Theaa yhdistettävän silloisiin syyllisyyden ja häpeän tunteisiin tai ylipäätään tilanteen kauhistuttavuuteen. Oli se sitten oikein tai väärin, Theasta tuli yksinomaan isänsä tytär, tätinsä silmäterä ja Cornelian suojatti. Hän oli Thea. Toivottu lapsi. Hän sai olla oma itsensä.

He oppivat elämään niin, että Marinista ei puhuttu koskaan, kunnes hiljaisuus kutisti hänet olemattomiin ja hän katosi seinäpaneeliin, sulautui kalusteisiin. He työnsivät Marinin varjoihin. Hetken Thealla oli ollut äiti, sitten tämä oli kuollut. Kysymyksiä ei esitetty, koska niitä ei voinut kohdistaa kenellekään. Päätös syntyi paniikista, joka puolestaan juontui ympäröivästä tuomitsevasta yhteisöstä. Marin oli naimaton synnyttäessään tyttärensä, ja oli mahdoton ajatus, että Marin ja Otto olisivat menneet naimisiin, ainakaan siinä